

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-751 115¹⁷ STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 115¹⁷ straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) siekiama nuo 2026 m. liepos 1 d. suvienodinti muitų ir importo pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) už importuojamas prekes sumokėjimo terminus, kai taikoma speciali importo PVM deklaravimo ir mokėjimo procedūra, nurodyta Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo (toliau – PVM įstatymas) XII skyriaus aštuntajame skirsnyje, (toliau – speciali importo PVM procedūra).

Atsižvelgiant tai, kad, suvienodinus minėtus sumokėjimo terminus, nuo 2026 m. liepos 1 d. būtų išvengta administracinės naštos padidėjimo vykdant mokesťines prievoles, ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo statuto 162 straipsnio 2 dalimi, kai dėl susidariusių aplinkybių būtina skubiai nustatyti teisinį reglamentavimą siekiant užtikrinti svarbius visuomenės interesus, prašoma Lietuvos Respublikos Seimo Įstatymo projektą svarstyti skubos tvarka.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento (direktorė Jūratė Laurikėnaitė, tel. +370 604 59 101) Netiesioginių mokesčių skyriaus (vedėja Jolanta Poškevičienė, tel. +370 690 32 021) vyriausioji specialistė Giedrė Morkūnienė (tel. +370 620 78 853).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu importuojamos prekės, siunčiamos siuntose, kurių vertė neviršija 150 eurų, neapmokestinamos importo muitais, tačiau yra apmokestinamos importo PVM.

PVM apskaičiavimo ir sumokėjimo prievoles, susijusias su tokiais importuojamomis prekėmis, galima vykdyti vienu iš pasirinktų būdų:

- taikant įprastinę PVM procedūrą – šiuo atveju prekių siuntas, kurių vertė neviršija 1 000 eurų, o neto masė neviršija 1 000 kilogramų, prekių pirkėjas gali deklaruoti muitinei ir importo PVM sumokėti pats arba paskirti atstovą muitinėje;

- jei prekės perkamos per internetines prekyvietes, taikant PVM įstatymo XII skyriaus septintajame skirsnyje nustatytą specialią nuotolinės prekybos iš trečiųjų teritorijų ar trečiųjų valstybių importuojamomis prekėmis apmokestinimo schemą arba analogišką schemą kitoje Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybėje narėje (dar vadinama IOSS (angl. *Import One Stop Shop*) sistema) – šiuo atveju trečiųjų šalių asmuo arba platforma (pvz., *Amazon*, *AliExpress* ir kt.) registruojasi IOSS sistemoje pasirinktinai vienoje iš ES valstybių narių, PVM surenkamas iš pirkėjų prekių pardavimo metu ir sumokamas registravimosi ES valstybėje narėje, t. y. pirkėjas, gavęs prekes, neturi mokėti PVM muitinei, nes tai jau buvo padaryta prekių pirkimo metu;

- taikant specialią importo PVM procedūrą – tokiu atveju prekes muitinei pateikiantis asmuo (paprastai pašto paslaugų teikėjas arba skubių siuntų tarnyba) surenka importo PVM iš asmens, kuriam skirtos prekės, ir jį sumoka muitinei. Pagal PVM įstatymo 115¹⁷ straipsnio 2 dalį, šiuo atveju importo PVM sumokamas PVM įstatymo 94 straipsnyje nustatyta tvarka, t. y. pagal Muitinės administruojamų mokesčių ir su jais susijusių sumų mokėjimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 24 d. nutarimu Nr. 748 „Dėl Muitinės administruojamų mokesčių ir su jais susijusių sumų mokėjimo taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Taisyklės). Kartu PVM įstatymo 115¹⁷ straipsnio 3 dalyje nustatytas galutinis importo PVM sumokėjimo terminas – antro mėnesio, einančio po mėnesio, kurį atsirado prievolė mokėti importo PVM, pabaiga, neatsižvelgiant į tai, ar asmuo, pateikiantis prekes muitinei, surinko importo PVM iš asmens, kuriam skirtos prekės.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Taisyklėse nustatyta, kad mokesčių mokėtojas, taikantis specialią importo PVM procedūrą ir turintis teisę į mokesčių mokėjimo atidėjimą, importo PVM turi sumokėti iki kito mėnesio 16 dienos už per kalendorinį mėnesį išleistą prekę, už kurias importo PVM iš galutinių gavėjų surinko tą patį kalendorinį mėnesį, tačiau, jeigu importo PVM nesurinktas tą patį mėnesį, kai buvo išleistos prekės, tokiu atveju importo PVM turi būti sumokėtas iki antro mėnesio, einančio po mėnesio, kurį atsirado prievolė mokėti importo PVM, pabaigos.

Muito mokėjimo terminai nustatyti 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (toliau – Sąjungos muitinės kodeksas), 108–111 straipsniuose. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 81 straipsnio 4 dalį ir Taisyklių 9 punktą už per mėnesį išleistą prekę minėtas maitas mokamas iki kito mėnesio 16 dienos, jeigu mokesčių mokėtojas turi teisę į mokesčių mokėjimo atidėjimą, o jeigu tokios teisės neturi, – iki prekių išleidimo dienos.

Kadangi šiuo metu importuojamos prekės siuntose, kurių vertė neviršija 150 eurų, neapmokestinamos importo maitais, nustatyti nevienodi importo PVM ir muitų sumokėjimo terminai mokesčių administravimo problemų nekelia.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

2026 m. vasario 11 d. buvo priimtas Tarybos reglamentas (ES) 2026/382, kuriuo dėl vertės riba grindžiamo atleidimo nuo muitų panaikinimo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1186/2009, kuriuo nuo 2026 m. liepos 1 d. panaikinamas atleidimas nuo muitų už prekes, importuojamas 150 eurų neviršijančiose siuntose, ir nustatomas 3 eurų maitas už nuotolinės prekybos būdu įsigytų prekių, importuojamų 150 eurų neviršijančiose siuntose, rūši.

Nepakeitus PVM įstatymo, už tas pačias prekes apskaičiuoti maitai ir importo PVM bus mokami skirtingais terminais, dėl ko mokesčių mokėtojai, taikantys specialią importo PVM procedūrą, mokestines prievoles turės vykdyti 2 kartus, atitinkamai muitinė turės 2 kartus kontroliuoti mokestinių prievolių, atsiradusių dėl tų pačių prekių, įvykdymą.

Atsižvelgiant į tai, kad 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 369zb straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad PVM, surinktas taikant specialią importo PVM procedūrą, turi būti mokamas kas mėnesį iki importo muito mokėjimui taikomo termino, Įstatymo projektu siūloma suvienodinti muitų ir importo PVM už tas pačias prekes sumokėjimo terminus, kai taikoma speciali importo PVM procedūra. Atlikus Įstatymo projekte siūlomus pakeitimus, nuo 2026 m. liepos 1 d. importo PVM už importuojamas prekes, siunčiamas siuntose, kurių vertė neviršija 150 eurų, taikant specialią importo PVM procedūrą, būtų mokamas tokiais pačiais terminais, kaip ir 3 eurų maitas, t. y. už per mėnesį išleistą prekę – iki kito mėnesio 16 dienos, jeigu mokesčių mokėtojas turi teisę į mokėjimo atidėjimą, o jeigu tokios teisės neturi, – iki prekių išleidimo dienos.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai Nenumatoma.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektas turės teigiamą naudą, nes nuo 2026 m. liepos 1 d. nepadidins administracinės naštos: asmenys, taikantys specialią importo PVM procedūrą, mokestinių prievolių, atsiradusių dėl tų pačių importuojamų prekių, neturės vykdyti 2 kartus.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
 Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios
 Teisės aktų pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir ES dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir ES dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Iki Įstatymo projekto nuostatų įsigaliojimo dienos turės būti pakeistos Taisyklės, pripažįstant netekusiomis galios nuostatas, nustatančias specialius importo PVM sumokėjimo terminus, kai taikoma speciali importo PVM procedūra.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projekto nuostatomis įgyvendinti lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados
 Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Pridėtinės vertės mokestis“, „importo PVM“, „speciali importo PVM deklaravimo ir mokėjimo procedūra“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
 Nėra.
